

CULTUURHISTORISCH ADVIES NIEUWE VELDENWEG 4 MARIAHEIDE

CUIJPERS ADVIES - RUIMTELIJKE ORDENING • ERFGOED

BRO

CULTUURHISTORISCH ADVIES NIEUWE VELDENWEG 4 TE MARIAHEIDE

BRO

CULTUURHISTORISCH ADVIES NIEUWE VELDENWEG 4MARIAHEIDE

inhoud

1. INLEIDING
 - 1.1. Aanleiding
 - 1.2. Methodiek
 - 1.3. Situatie
 - 1.4. Leeswijzer
2. AANWEZIGE CULTUURHISTORISCHE WAARDEN
 - 2.1. Het dorp Mariaheide
 - 2.1.1. Algemeen
 - 2.2. Beschrijving en bouwgeschiedenis van Nieuwe Veldenweg 4
 - 2.2.1. Algemeen
 - 2.2.2. Bewoningsgeschiedenis Nieuwe Veldenweg 4
 - 2.2.3. Nieuwe Veldenweg 4 - exterieur
 - 2.2.4. Nieuwe Veldenweg 4 - interieur
 - 2.2.5. Erfbeplanting en ander historisch groen
3. WAARDERING
 - 3.1. Methodiek
 - 3.2. Waardering
 - 3.3. Overzicht waardering
4. PERSPECTIEF

BRO

CULTUURHISTORISCH ADVIES NIEUWE VELDENWEG 4MARIAHEIDE

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

De navolgende rapportage is het verslag van een cultuurhistorisch onderzoek in verband met het verzoek om woningsplitsing te mogen toepassen op de locatie Nieuwe Veldenweg 4 te Mariaheide. Het gaat hier om een langgevelboerderij, bouwjaar 1910¹, dat niet beschermd is als rijks- of gemeentelijk monument en dat evenmin is aangemerkt als "karakteristiek" op de kaart bij de Welstandsnota 2018. In verband met de wens tot woningsplitsing is een nader cultuurhistorisch onderzoek noodzakelijk. Het gevraagde onderzoek richt zich op het bepalen van de aanwezige cultuurhistorische waarden en het weergeven van het toekomstperspectief van het gebouw.

De voormalige boerderij maakt deel uit van een voormalig agrarisch bedrijf, waarvan de bedrijfsvoering is geëindigd. Op het terrein ten westen van de voormalige boerderij stonden voorheen intensieve veehouderijstallen. Daar zullen vier burgerwoningen worden gebouwd.

<<< **Figuur 1- (vorige pagina): Voorgevel van Nieuwe Veldenweg 4 te Mariaheide**

1.2. Methodiek

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft richtlijnen opgesteld waaraan het verplichte onderzoek bij het opstellen van bestemmingsplannen moet voldoen². De hierna volgende cultuurhistorische rapportage voldoet aan die richtlijnen. Het gepleegde onderzoek is verder geheel overeenkomstig de desbetreffende richtlijnen van de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed³ en de Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek⁴ uitgevoerd en het navolgende advies is opgesteld door een ter zake kundig persoon, te weten ir. J.J. Cuijpers, architect, stedenbouwkundige en erfgoed-deskundige. In genoemde richtlijnen is aangegeven dat het onderzoek een inventarisatie, een waardering en een beschrijving van het perspectief moet omvatten. De navolgende werkzaamheden zijn verricht om vorm te geven aan het onderzoek:

1. Analyse historische kaarten, met name de Topografische manuscriptkaart 1836-42 en het kadastraal minuutplan 1832;
2. Archiefonderzoek - digitaal toegankelijke inventarissen; vooralsnog zijn alleen digitaal toegankelijke archieven van het rijksarchief (BHIC) onderzocht. De bouwvergunning is niet

¹Hei's Archief: mariaheide.nl/3628/heis-archief.

²Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: Cultuurhistorisch onderzoek in de vormgeving van de ruimtelijke ordening - Aanwijzingen en aanbevelingen, Amersfoort, 2013.

³Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: Cultuurhistorisch onderzoek in de vormgeving van de ruimtelijke ordening, versie 6 zoals verzonden aan de Tweede Kamer, februari 2013.

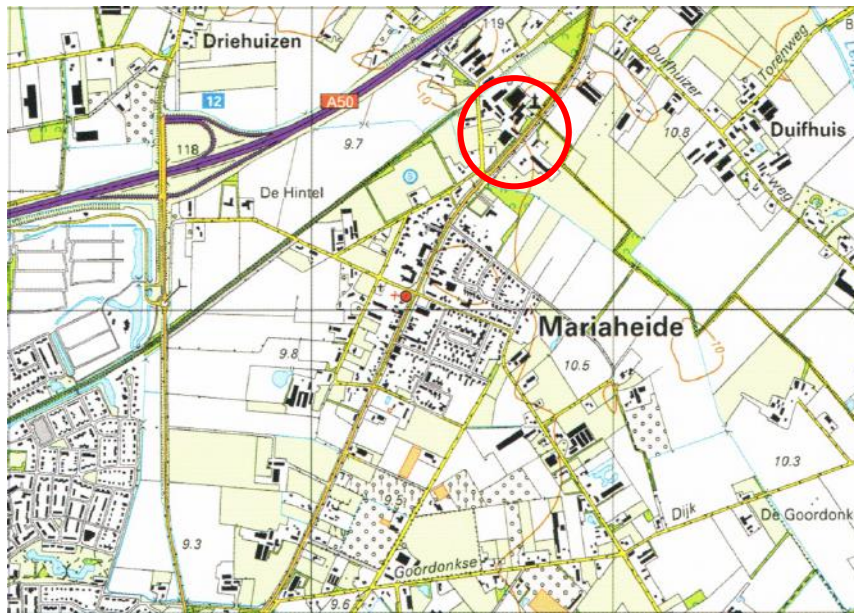
⁴RCE e.a., 2009.

aangetroffen. In verband met de beperkingen als gevolg van corona is er geen onderzoek in het BHIC naar de kadastrale historie verricht.

3. Literatuuronderzoek in het algemeen.
4. Onderzoek ter plaatse.

1.3. Situatie

Het onderzoeksobject is gelegen in het buurtschap Mariaheide, onderdeel van het dorp Mariaheide in de gemeente Meierijstad, aan de weg genaamd Nieuwe Veldenweg.

Figuur 2 - Topografische situatie 2019 - de locatie is gesitueerd binnen de rode cirkel.

1.4. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de aanwezige cultuurhistorische relictten kort uiteen gezet en is de huidige toestand in het gebied nader beschreven. In hoofdstuk 3 is de waardering van de relictten en het complex waar ze deel van uitmaken opgenomen. In hoofdstuk 4 is het perspectief van de geconstateerde waarden in relatie tot de aangevraagde bestemmingsverandering weergegeven.

2. AANWEZIGE CULTUURHISTORISCHE WAARDEN

2.1. Het dorp Mariaheide

2.1.1. Algemeen

Maria-Heide is een kleine kern met bijna 1600 inwoners. Omstreeks 1500 werd 'Aen den Heyde' genoemd, gelegen aan een weg tussen Veghel en Uden, die ter plaatse over een heideveld liep⁵. In 1758 werd hier de Nieuwe Dijk naar Uden aangelegd⁶.

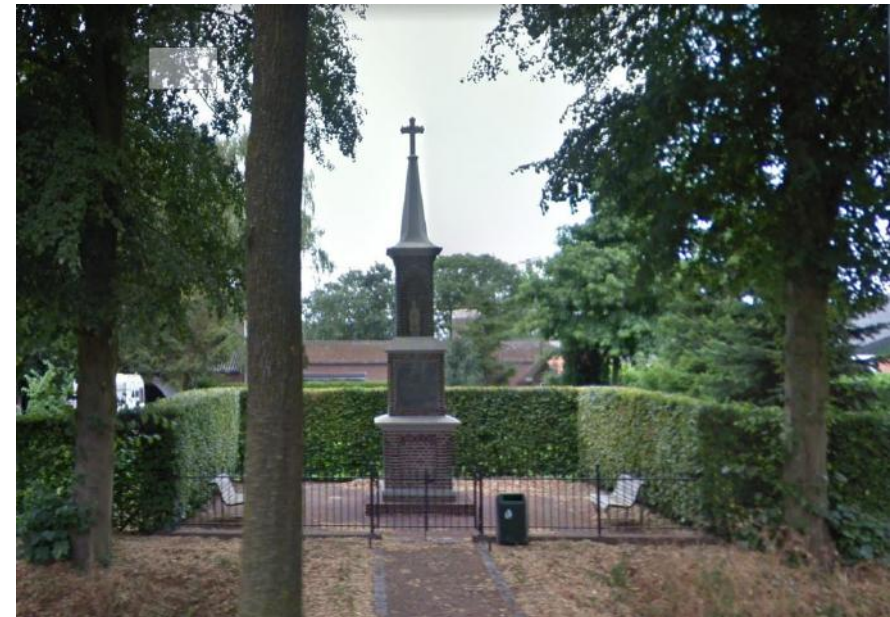
In 1648 werd, net op Udens grondgebied een schuilkerk gebouwd voor de uitoefening van de katholieke eredienst. Uden hoorde niet bij de Meierij van 's-Hertogenbosch, waar de protestanten het voor het zeggen hadden. Uden hoorde bij het Land van Ravenstein, waar de katholieken wel hun godsdienst openlijk mochten uitoefenen. De kerk bleef in gebruik tot 1672 toen de Fransen de protestanten verjoegen. In 1888 werd op de plaats van de vroegere schuilkerk een gedenknaald opgericht, die nog steeds aanwezig is (gemeentelijk monument), vlakbij het studiegebied.

De heide rondom de weg naar Uden werd gedurende enkele eeuwen steeds meer ontgonnen en de wegzelf werd steeds belangrijker. In 1855 werd die verhard met klinkers en in 1885 werden er zelfs tramrails neergelegd waarover gedurende tientallen jaren de stoomtram reed. Ten noorden van het studiegebied ligt het tracé van het Duits Lijntje, de spoorlijn die onderdeel uitmaakte van de verbinding Londen-Wladiwostok. Deze spoorlijn werd in 1873 door de Noord-Brabantsch-Duitse Spoorwegmaatschappij in gebruik genomen. Het doel van deze lijn was het tot stand brengen van een rechtstreekse verbinding tussen de zeehavens van Vlissingen, Antwerpen en Rotterdam enerzijds en het Duitse achterland anderzijds. De lijn is tot ca. 1910 van betekenis geweest voor het goederen- en personenvervoer als onderdeel van de

⁵ mariaheide.nl/3556/van-het-gehucht-aen-den-heyde-naar-het-dorp-mariaheide.

⁶ V. Asseldonk, 2016, p. 142.

internationale verbinding tussen Londen en Berlijn en verder oostwaarts richting Vladivostok. Na faillissement van de NBDS werd de lijn door de NS uitgebaat. In 1950 werd de lijn voor personenvervoer gesloten. En in 2004 beëindigde de NS het goederenvervoer op het laatst overgebleven stuk van Boxtel tot Veghel⁷.

Figuur 3 -Gedenkteken uit 1888 ter herinnering aan het kerkgebouw dat hier in de zeventiende eeuw stond. (bron: Streetview, oktober 2018).

Pas in 1906 werd het dorp Maria-Heide gesticht. In de omgeving woonden 62 boerengezinnen, in die tijd voldoende voor het stichten van een eigen parochie. De eerste pastoor, Gijsbertus van Haaren was bemiddeld en hij stichtte niet alleen een nieuwe kerk, maar ook een

⁷ Duitslijntje.nl

school en een klooster, gebouwen die nu nog steeds het gezicht van Mariaheide bepalen.

Figuur 4 - topografische situatie in 1900, 1979 en 2019.

2.2. Beschrijving en bouwgeschiedenis van Nieuwe Veldenweg 4

2.2.1. Algemeen

De gemeentegrens tussen Veghel en Uden liep voor 1993 precies vóór de voormalige boerderij Nieuwe Veldenweg 4. De boerderij lag op Udens grondgebied en de gronden ten zuidwesten daarvan op Veghels grondgebied. De huidige boerderij is gebouwd in 1910 op de plaats waar voorheen al een kleine boerenwoning stond.

2.2.2. Bewoningsgeschiedenis Nieuwe Veldenweg 4

Sinds de bouw van het pand Nieuwe Veldenweg 4 heeft het meerdere boerenfamilies gehuisvest⁸. De boerderij aan de tegenwoordige Nieuwe Veldenweg 4 is gebouwd in 1910 door de kinderen van Johannes van der Wijst. Deze was getrouwd met Johanna van der Linden. Dit echtpaar kreeg tien kinderen, twee jongens zijn op jonge leeftijd overleden. Eén zoon, Martinus trouwde en is op Duifhuis gaan wonen. De andere zeven kinderen, drie meisjes en vier jongens, bleven ongehuwd. In 1929 kwam de laatste van de jongens, Wilhelmus, door een ongeval om het leven. Alleen de twee meisjes, Geertrui (Trui) en Petronella (Nelleke) blijven achter.

In dat zelfde jaar 1929 trouwde Frans Verbossen met Net Wijdeven en zij konden de boerderij op Duifhuis huren. De gezusters Trui en Nelleke van der Wijst bleven bij Frans en Net inwonen. Zowel pastoor van

⁸ Gegevens ontleend aan: mariaheide.nl/3556/van-het-gehucht-aen-den-heyde-naar-het-dorp-mariaheide.

Haaren als enkele Kruisheren uit Uden kwamen regelmatig op bezoek bij Trui en Nelleke. Na de dood van Trui en Nelleke, respectievelijk in 1929 en 1932, erfde pastoor van Haaren de boerderij. Frans en Net konden de boerderij vanaf die tijd huren 'van de kerk', dus van de parochie Maria-Heide. Tijdens de bevrijding in 1944 is er in de omgeving van de boerderij veel gevochten. Nog vele jaren later werd er rond de boerderij munitie gevonden.

Figuur 5 - Kadastraal minuutplan gemeente Uden, sectie I.

In 1960 trouwde Ad met Jo van Hout uit Beek en Donk. Zij gingen in de boerderij wonen. Tegelijk met Jo trouwden ook twee zusjes van haar. De ouders van Ad, Frans en Net, bouwden in dat zelfde jaar een bungalow aan de Nieuwe Veldenweg. Later verhuisden zij naar de Mariahof. Ad Verbossen hield zowel legkippen als moederdieren. Daarvoor werden

enkele kippenhokken bij de boerderij gebouwd. Ad en Jo kregen één dochter, Dorien. In 1974 werd de boerderij verkocht aan Theo Hoevenaars en bouwden Ad en Jo een nieuwe bungalow aan de Nieuwe Veldenweg. De boerderij werd door Theo Hoevenaars verbouwd en gebruikt als kantoor, kantine en werkplaats. De 110-jarige boerderij is dus bewoond geweest door familie van der Wijst en later door twee generaties Verbossen.

Figuur 6 - Hierboven de boerderij Nieuwe Veldenweg 4 rond 1948 met de jongste zoon Wim (bron: Hei's Archief).

2.2.3. Nieuwe Veldenweg 4 - exterieur

Dak

De langgevelboerderij heeft een pannengedekt zadeldak. Dit dak is bij de verbouwing in 1974 geheel vernieuwd, waarbij zowel aan de voorzijde, als aan de achterzijde dakgoten (houten bakgoten) werden aangebracht. Aan de achterzijde werd het dak enigszins verlengd, waardoor het dak een knik kreeg. Daardoor ontstond een asymmetrisch profiel.

Voorgevel (zuidwestgevel)

De Nieuwe Veldenweg 4 is een boerderij onder pannengedekt zadeldak uit het eerste kwart van de 20^e eeuw. Het gebouw bezit de kenmerken van een langgevelboerderij uit die tijd (onder meer de dwarsdeel en het feit dat de gebinten rusten op de zijgevels en er geen standers zijn). De voorgevel is in het verleden vernieuwd (zie bouwnaad linker zijgevel). In de gevel is duidelijk het onderscheid tussen het voormalige woondeel en het voormalige bedrijfsdeel herkenbaar, onder meer door de kleinere stalraampjes en door de plaats van de schoorsteen. De voorgevel is gericht naar een niet langer bestaand deel van de Nieuwe Veldenweg. Dit wegdeel vormde eertijds de grens tussen Veghels en Udens grondgebied. De gemeentegrens is in 1993 gewijzigd. Daarna behoorde de boerderij bij de gemeente Veghel (sinds 1 januari 2017 Meierijstad)

Figuur 7 - Voorgevel van de voormalige boerderij Nieuwe Veldenweg 4.

Zowel het voormalig woon- als het voormalig bedrijfsdeel van de voorgevel is opgetrokken uit handvorm bakstenen (21x10x5) in

kruisverband. De bovenrand van het metselwerk is voorzien van een kroonlijst met muizentandversiering. Aan de uiterste rechterkant van de gevel is een bouwspoor zichtbaar waar een getoogde toegangspoort, gelijkvormig aan de nog bestaande toegangspoort is uitgebroken en vervangen door twee stalraampjes en voor de rest opgevuld met hergebruikte handvormstenen (20x10x4,5) (zie Figuur 8). De uitgebroken toegangspoort is nog zichtbaar op de foto uit 1948 (Figuur 6). Waarschijnlijk heeft deze verbouwing plaatsgevonden in 1974. Toen werden ook diverse andere onderdelen van de voorgevel en de andere gevels vernieuwd, zoals de ramen, de stalramen, de voordeur en de luiken. De onderdorpels werden vervangen door tegeltjes. Het metselwerk werd opnieuw gevoegd, waarbij gewone voegen het oorspronkelijke knipvoegwerk vervingen. De spatlaag werd voorzien van een vochtwerend middel met een niet-originele uitstraling. Het pijpvaard Mariabeeldje naast de voordeur bleef behouden.

Figuur 8 - bouwspoor ter plaatse van uitgebroken getoogde poort.

Linker zijgevel (noordwest gevel)

Deze topgevel is bij de verbouwing in 1974 voorzien van een geveltop van gepotdekselde planken. Dat is een teken dat er tevoren een wolfseind aanwezig was. De gevel is bij de verbouwing in 1974 gewijzigd. De bovenraampjes zijn voorzien van luiken. Die zijn zeker niet origineel. Het keukenraam is een negenruits raam met drieruit bovenlicht. Ook dit is niet origineel. Bij een boerderij als deze verwacht men een kelder met opkamer, maar die ontbreken hier. Waarschijnlijk zijn deze eveneens bij de verbouwing in 1974 verdwenen.

Figuur 9 - Linker zijgevel - de geveltop is voorzien van gepotdekselde planken.

Achtergevel (noordoost gevel)

De achtergevel is eveneens geheel opgetrokken in metselwerk in kruisverband. De ramen aan deze zijde, zowel van het voormalig bedrijfsdeel als van de voormalige bedrijfswoning, zijn aangebracht in 1974 en zijn hetzelfde als die aan de voorzijde. Dat was niet gebruikelijk: de achtergevel was in het algemeen soberder van opzet en uitvoering dan de voorgevel. Wel is de achtergevel iets lager dan de voorgevel (de kroonlijst ontbreekt). Het onderscheid tussen bedrijfsdeel en woning is wel zichtbaar gebleven. Een opvallend detail in de achtergevel is een uitstekend stuk hout van het gebint, waaraan een ring is bevestigd waar een paard (of os) aan vast gezet kon worden.

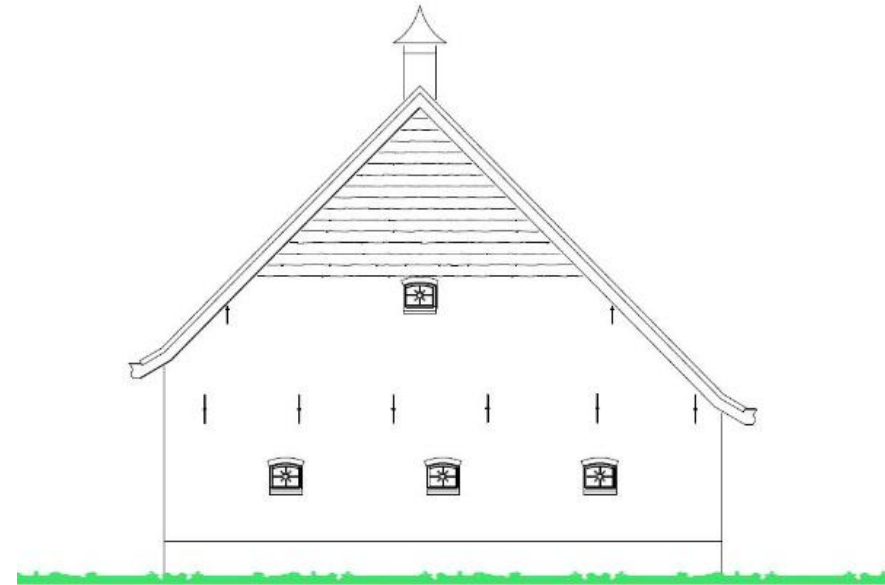
Figuur 10 - Achtergevel; het onderscheid tussen voormalig bedrijfsdeel (links) en de voormalige bedrijfswoning (rechts) is bewaard gebleven.

Figuur 11 - Ingemetselde houten blok met ijzeren bevestigingsring.

Rechter zijgevel (zuidoost gevel)

De rechter zijgevel is de tegenwoordig naar de doorgaande weg (de Pastoor van Haarenstraat) gekeerde gevel. Ook deze gevel is, net als de linker zijgevel voorzien van een gepotdekselde houten top. Op de begane grond zijn drie gietijzeren stalraampjes aanwezig. Deze zijn origineel, maar onzeker is of deze alle drie op deze plaats waren aangebracht. Het stalraampje op de hooizolder was in ieder geval niet ter plekke aanwezig. Aan deze gevel bevindt zich nog een porseleinen elektriciteitskabelhouder. De gevel is in het verleden vernieuwd (zie bouwnaad in achtergevel).

Figuur 12 - Rechter zijgevel - ook deze topgevel is voorzien van een gepotdekselde houten top. De stalraampjes op de begane grond zijn origineel, maar onzeker is of ze ook origineel op deze plaats geplaatst waren (bron: Bureau voor architectuur Aujourd'hui, Boekel).

2.2.4. Nieuwe Veldenweg 4 - interieur

In de loop van de tweede helft van de negentiende/eerste kwart van de twintigste eeuw onderging de constructie van langgevelboerderijen een grote verandering. Tevoren werd de constructie gevormd door gebinten, de draagconstructie van het dak, die rustten op houten staanders. De muren hadden geen dragende functie en konden dan ook afgebroken worden, zonder dat dit consequenties had voor de rest van de constructie. In de genoemde periode veranderde dat. De gebinten rustten niet langer op houten staanders, maar werden opgelegd op de gemetselde zijmuren. De houten staanders verdwenen en de buitenmuren kregen een dragende functie. Die ontwikkeling is in deze boerderij goed te zien: voor de spanten heeft men oude gebinten

hergebruikt, waarbij deze niet op staanders rusten, maar zijn opgelegd op de gemetselde zijmuren. De houten draagconstructie van het dak, bestaande uit 6grotendeels hergebruikte spanten plus de brandmuur, is nog grotendeels aanwezig. Aan de spanten is goed zichtbaar dat ze bestaan uit hergebruikte onderdelen. Hier en daar zijn stukken aangebracht om het geheel op maat te maken. Hoe oud de hergebruikte delen zijn, is vooralsnog onbekend. Niet uitgesloten is, dat ze afkomstig zijn van het huis dat in 1910 is afgebroken om plaats te maken voor het huidige pand. Er zijn geen originele telmerken aangetroffen.

De oorspronkelijke brandmuur is eveneens nog aanwezig. Bijzonder is het kaarsennisje, dat oorspronkelijk zowel de stal, als de keukenruimte verlichtte. Van de oorspronkelijke schouw zijn nog rudimentaire overblijfselen aanwezig, maar deze zijn verstopt achter een binnenmuur die in 1974 opnieuw werd opgetrokken. Voor het overige is het onduidelijk welke tussenmuren en onderdelen origineel zijn en welke later zijn aangebracht. Zo is de gehele woning voorzien van panelendeuren, maar deze kunnen ook redelijk recent zijn. Ook de balkenplafonds zijn waarschijnlijk niet origineel.

2.2.5. Erfbeplanting en ander historisch groen

Bij de boerderij Nieuwe Veldenweg 4 staan diverse groene historische elementen. Het meest opvallend zijn:

- Aan de voorzijde een kastanjeboom
- Aan de noordzijde een beuk en een treurberk
- Aan de achterzijde een notenboom en een rode beuk.

Figuur 13 - Interieur stalruimte: oude (hergebruikte en verlengde) draagbalk.

3. WAARDERING

3.1. Methodiek

Bij de waardstelling van het gebouwcomplex is aangesloten op de benadering die de RCE in de Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek⁹ en andere publicaties heeft gekozen

3.2. Waardering

In het navolgende worden de afzonderlijke criteria die in de waardering aan de orde dienen te komen voor de gebouwen, afzonderlijk besproken. In de volgende paragraaf wordt een samenvatting/overzicht van de waardering weergegeven. Met "de boerderij" wordt de gehele voormalige boerderij met woonhuis en voormalige stalruimte bedoeld.

3.3. Overzicht waardering

In de vorige paragraaf is per onderdeel aangegeven welke kenmerken en waarden in het gebouwencomplex aanwezig zijn. Let wel: het gaat hier uitsluitend om de cultuurhistorische waardering, niet om schoonheid of landschappelijke waarde.

Samenvattend kan gesteld worden dat we hier te maken hebben met een gebouw dat een voorbeeld is van een agrarisch gebouw op het Brabantse platteland uit het eerste kwart van de twintigste eeuw en dat in 1974 een ingrijpende verbouwing heeft ondergaan.

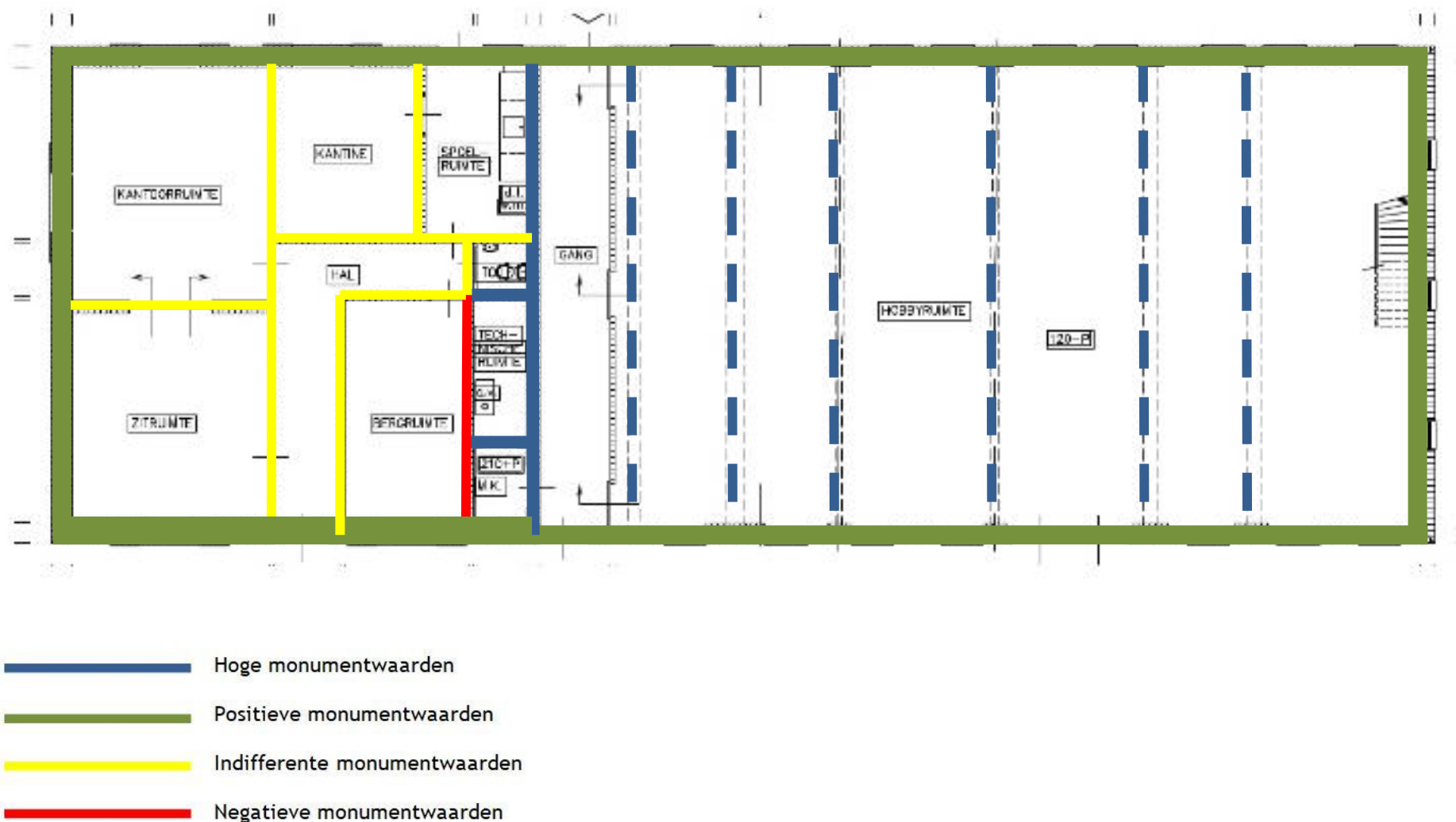
De zichtbaarheid van het onderscheid tussen woon- en bedrijfsdeel is nog niet verloren gegaan en moet bij het aanbrengen van de beoogde splitsing behouden blijven. De dakspanten zijn waarschijnlijk deels hergebruikt en vertegenwoordigen als zodanig een belangrijke cultuurhistorische waarde. In het interieur zijn restanten van een oude schouw aanwezig, die bij de splitsing gerestaureerd zou moeten worden.

⁹RCE e.a., 2009.

Figuur 14 - Ingemetseld pijpaarden Mariabeeld naast de voordeur.

Tabel 1 - Cultuurhistorische waardering Nieuwe Veldenweg 4 Mariaheide		
(sub)criteria	Beoordeling	Opmerkingen
Algemene historische waarden (gerelateerd aan maatschappelijke ontwikkelingen)	<i>Het complex is een voorbeeld van een boerderij met gemengd bedrijf uit de jaren 10 van de twintigste eeuw. Het betreft een boerderij die op hoofdlijnen vrij gaaf bewaard is gebleven.</i>	
Ensemblewaarden (samenhang) en stedenbouwkundige waarden	<i>Het gebouw vormt een stedenbouwkundig ensemble met andere langgevelboerderijen in de omgeving. De boerderij past goed in de historische structuur van het gebied.</i>	
Architectuurhistorische waarden	<i>Het object is een voorbeeld van traditionele agrarische bedrijfsbebouwing uit de jaren 10 van de twintigste eeuw. Het oorspronkelijke gebouw is redelijk zuiver bewaard gebleven. Alleen de ramen zijn in 1974 op historisch minder zuivere wijze vernieuwd. Intern zijn diverse historische hergebruikte gebinten aanwezig.</i>	
Bouwhistorische waarden Belang van het object/complex voor de geschiedenis van de bouwtechniek, de afleesbaarheid van de bouwgeschiedenis (historische gelaagdheid) of wegens het materiaalgebruik.	<i>Het gebouw is een duidelijk voorbeeld van de ontwikkeling van de boerderijbouw; de oorspronkelijke opzet van het boerderijtje is in het exterieur nog afleesbaar. In het interieur zijn sporen van de historische schouw en de brandmuur bewaard gebleven.</i>	De schouw dient hersteld te worden
Waarden vanuit de gebruikshistorie (gerelateerd aan het object van onderzoek)	<i>Het gebouw is een voorbeeld van een boerderij uit de jaren 10 van de twintigste eeuw, dat redelijk zuiver bewaard is gebleven.</i>	
Belevingswaarde	<i>De boerderij heeft een redelijk hoge belevingswaarde door zijn ligging, traditionele vormgeving en plaats in het landschap.</i>	

Figuur 15 - Waardering ((bron ondergrond: Bureau voor architectuur Aujourd'hui, Boekel).

4. PERSPECTIEF

In dit hoofdstuk wordt beoordeeld wat het toekomstperspectief van de cultuurhistorische waarden zal zijn, als gevolg van de beoogde bestemmingsverandering.

Volgens het geldende bestemmingsplan mag een boerderij met cultuurhistorische waarde gesplitst worden.

In het vorige hoofdstuk is omstandig uitgelegd dat het hoofdgebouw van het complex cultuurhistorisch waardevol is.

Verder bepaalt de Interim Omgevingsverordening dat bij de omzetting van agrarisch naar wonen alle overtollige bebouwing gesloopt moet worden, tenzij het cultuurhistorisch waardevolle bebouwing betreft. Er is geen (overtollige) bebouwing aanwezig, zodat deze regel buiten beschouwing kan blijven.

Splitsing als bedoeld in de Interim Omgevingsverordening ruimte is denkbaar, waarbij de belangrijke cultuurhistorische waarden behouden worden:

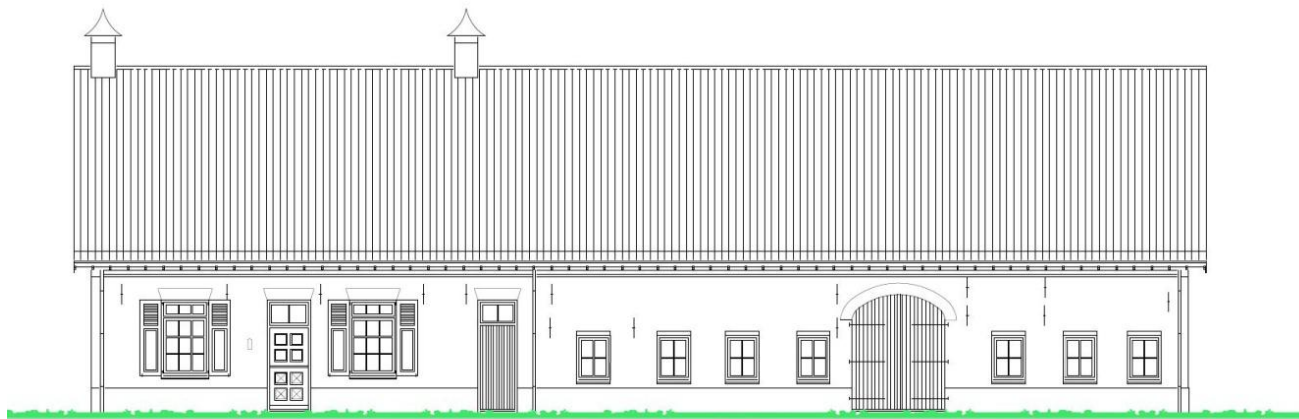
- de hoofdvorm van het gebouw: een langwerpige bouwmasa van 1 laag onder zadeldak;
- de zichtbaarheid van het onderscheid tussen oorspronkelijk woon- en bedrijfsdeel;
- de raampjes in het voormalige bedrijfsdeel, herkenbaar als stalraampjes;
- de houten spanten, de brandmuur en debuitenmuur, met alle bouwsporen en oude materialen; de houten spanten van het voormalig bedrijfsdeel dienen zoveel mogelijk in het zicht te blijven.

Verbetering van de cultuurhistorische waarde dient bereikt te worden door:

- a. het wegnemen van de tussenmuur die de restanten van de oude schouw aan het zicht onttrekt en het herstellen van de oude schouw;
- b. het vervangen van de luiken met louvres door luiken in de oorspronkelijke vorm;
- c. het wegnemen van de luikjes aan de bovenraampjes van de linker zijgevel;
- d. wanneer de ramen vervangen worden, deze vervangen door T-vensters of zesruiters, overeenkomstig de oorspronkelijke situatie;
- e. het vervangen van de houten betimmeringen in de beide topgevels door passend metselwerk.

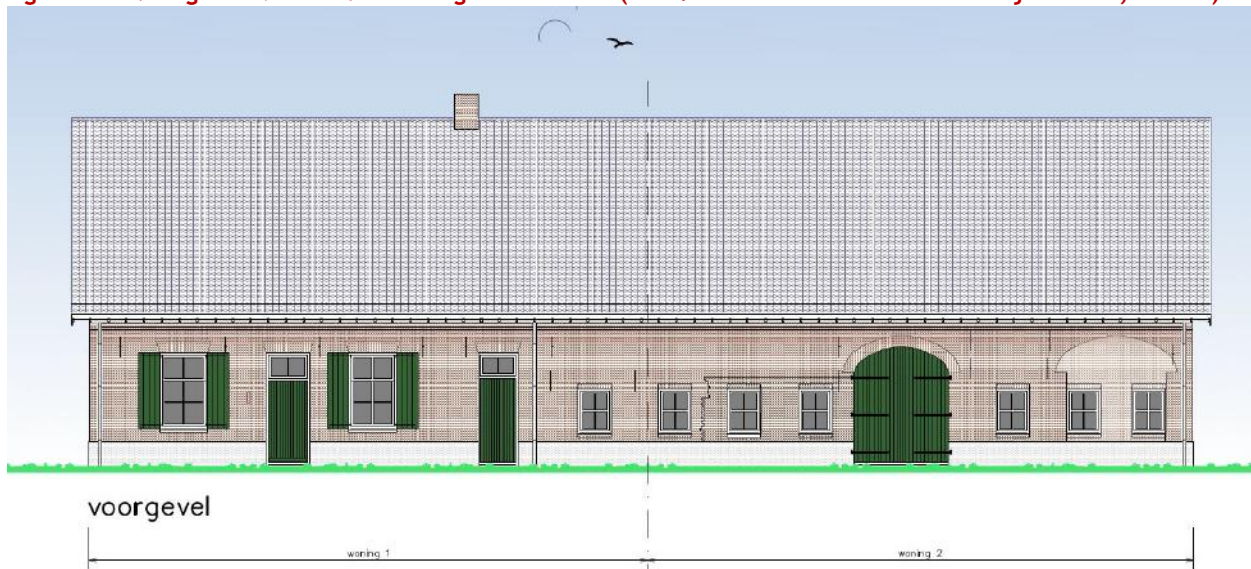
In september 2020 zijn de geveltekeningen van de restauratie van het pand beoordeeld. Punt a. kon nog niet beoordeeld worden omdat er nog geen plattegronden beschikbaar waren. De hoofdlijnen van de punten b. t/m e. zijn goed in de tekeningen verwerkt en verbeteren de historische uitstraling van dit karakteristieke gebouw. In dit soort gevallen is de detaillering van groot belang, omdat die de gewenste (historische) uitstraling in belangrijke mate mede bepaalt. Te zijner tijd dient de detaillering van b. en d. nog beoordeeld te worden. De steenkeuze van e. is belangrijk en dient te zijner tijd goed gemotiveerd en (door de monumentencommissie of een vergelijkbaar deskundige) nader beoordeeld te worden.

's-Hertogenbosch, juni/juli/september 2020
Ir. J.J. Cuijpers

voorgevel

Figuur 16 - Voorgevel Nieuwe Veldenweg 4 - bestaand (bron: Bureau voor architectuur aujourd'hui, Boekel)

voorgevel

Figuur 17 - Voorgevel Nieuwe Veldenweg 4 - nieuw (bron: Bureau voor architectuur aujourd'hui, Boekel)

BRO

CULTUURHISTORISCH ADVIES NIEUWE VELDENWEG 4 TE MARIAHEIDE

BIJLAGE 1: Geraadpleegde bronnen

Asseldonk, Martien van (z.d. - 2016): Veghel, een goet ende vet Dorp, Het ontstaan van Veghel, de ontwikkeling van landschap en samenleving, 600 - 1810,, Nieuwe instrumenten voor de historische geografie; Pictures Publishers, Woudrichem.

Berkel, G. van en K. Samplonius (2006): Nederlandse plaatsnamen, herkomst en historie, Het Spectrum.

Bont, C. de (1993): '..Al het merkwaardige in bonte afwisseling...', Een historische geografie van Midden- en Oost-Brabant, Stichting Brabants Heem, Waalre.

Groenedijk, T. (2000): Nederlandse plaatsnamen, Hoogetveen, 2000.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Stichting Bouwhistorie Nederland, Vereniging Nederlandse Gemeenten, Atelier Rijksbouwmeester en Rijksgebouwendienst (2009): Richtlijnen bouwhistorisch onderzoek - lezen en analyseren van cultuurhistorisch erfgoed, Amersfoort, 2009.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (2013): Cultuurhistorisch onderzoek in de vormgeving van de ruimtelijke ordening, versie 6 zoals verzonden aan de Tweede Kamer, februari 2013.

Stiboka/Rijks Geologische Dienst (1983): Geomorfologische Kaart van Nederland schaal 1:50.000 - blad 45, Wageningen/Haarlem, 1983.

Stiboka (1965): Bodemkaart van Nederland 1:50.000 - Blad 45 Oost, Wageningen, 1976.

Stichting Historisch Boerderij-onderzoek: De benaming van houtverbindingen en constructieve houten elementen bij oude boerderijen, Arnhem, 1982.

Topographische en Militaire kaart van het Koninkrijk der Nederlanden, schaal 1:50.000, blad 19, verkend 1857-1858.

Uitgeverij Nieuwland: Historische Atlas Noord-Brabant, 1:25.000, 1836-1843. Tilburg, 2008.

BRO

CULTUURHISTORISCH ADVIES NIEUWE VELDENWEG 4MARIAHEIDE

Colofon

Opdrachtgever

Naam : BRO
 Contactpersoon : Mirte van Dooren
 Adres : Bosscheweg 107
 PC + plaats : 5282 WV Boxtel
 Tel. : 0411 850 400
 Mail : Mirte.van.Dooren@bro.nl

Bevoegd gezag erfgoed

Naam : GEMEENTE MEIERIJSTAD
 Contactpersoon :
 Adres : Postbus 105
 PC + plaats : 5110 AC Meierijstad
 Tel. : 14013
 Mail : info@Meerijstad.nl

Uitvoerend bureau

Naam : Cuijpers Advies
 Auteur : ir. J.J. Cuijpers
 Adres : Gouverneur Hultmanstraat 2
 PC + plaats : 5224 CJ 's-Hertogenbosch
 Tel. : 06 - 5146 1115
 Mail : info@posd.eu
 Website : www.posd.eu
 Projectnummer : 35022

Versietabel				
versie	datum	Inhoud	status	validatie
1-1	16 06 2020	conceptrapport	eerste concept	JC
2-1	24 07 2020	rapport	rapport	JC
3-1	07 09 2020	Beoordeling toegevoegd	rapport	JC
3-2	01 06 2021	Tekstuele correctie en nieuwe voorgeveltekening	Def. rapport	JC

Samenvatting

Ten behoeve van de opstelling van een bestemmingsplanherziening is opdracht verleend voor het uitvoeren van een cultuurhistorisch onderzoek naar het voormalig agrarisch complex Nieuwe Veldenweg 4 te Mariaheide (gem. Meierijstad). Het hoofdgebouw van het complex, de langgevelboerderij, is cultuurhistorisch waardevol als voorbeeld van het eindpunt van de historische ontwikkeling van de traditionele streekeigen boerderijvorm en als onderdeel van het ensemble van waardevolle bebouwing. De boerderij komt dan ook in principe voor splitsing in aanmerking. Verbetering van de cultuurhistorische waarde dient bereikt te worden door:

- het wegnemen van de tussenmuur die de restanten van de oude schouw aan het zicht onttrekt en het herstellen van de oude schouw;
- het vervangen van de luiken met louvres door luiken in de oorspronkelijke vorm;
- het wegnemen van de luikjes aan de bovenraampjes van de linker zijgevel;
- wanneer de ramen vervangen worden, deze vervangen door T-vensters of zesruiters, overeenkomstig de oorspronkelijke situatie.
- het vervangen van de planken betimmering in de topgevels door passend metselwerk.

